

Σ Υ Μ Μ Ι Κ Τ Α

— Στίχοι εἰς εἰκόνα τοῦ Ἰσαακίου Ἀγγέλου. Ἐν φ. 22^α τοῦ Βαρβερῖνου κώδικος 74 τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Βατικανοῦ, γεγραμμένου τὸν δέκατον ἑβδομὸν αἰῶνα, εὔρηται οἱ ἐξῆς

α Στίχοι γραφίντες εἰς τὸν ἱστορηθέντα εὐσεβέστατον βασιλεῖα κῦρ Ἰσαάκιον τὸν Ἀγγελον ἐντὸς τοῦ ἁγίου λούματος τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν καὶ Θεοτόκου τῆς Ὁδηγητρίας».

Τὰ σφαιροειδῆς τοῦτο θερμοκεντρίον
λόγος μὲν οὐράνωσεν αὐτοκρατόρων
χρόνος δ' ἀπημαύρωσεν ὁ παντοφθόρος·
κἂν γὰρ Σολομώντειον εἶχεν ἀψίδα¹,
πηγὴν Σιλωὰμ ἀπὸ θερμῶν ὑδάτων,
καὶ θαυματοργόθρωτον ἐν νόσοις φρέαρ,
ἀλλ' ὁ βριαρὸς θυμολευστήσας χρόνος
ἀπραξίας χάλαζαν οὐ μετρομένην
τὰς ρυπτικὰς ἔπαυσεν αὐτῶν δυνάμεις·
οὐκ ἦ γὰρ, ὡς ἔοικεν, ἀγγέλου χάρις,
τὴν ψυχροποιὸν ἐξάγουσα κακίαν
καὶ θερμοποιὸν εἰσάγουσα χρυσίον.

— Ἀξιώματα τῆς βυζαντεακῆς αὐλῆς. Ἐν τῷ κώδικι Vaticanus graecus 162, φ. 79^α εὔρηται τὰ ἐξῆς·

«Ἰστίον ὅτι διαφορα τὰ τῶν βασιλείων ἀξιώματα εὐρίσκονται».

α † δεσπότης: σεβαστοκράτωρ: καῖσαρ:

ὦν κεφαλῆς τὸ κάλυμμα κεκόσμηται μαργάροις:

τῶν δ' αἰτῶν τοῖς σχήμασιν καὶ τῶν ποδῶν ἱμβάδες: —

οἷς περ ἐπιφημίζουσιν πρός ῥησιν βασιλείας:

πανυπερβαστος: πρωτοβεστιάριος: —

οἷς καλαδίσις (γρ. οἱ σκιαδίσις) ἐρυθροῖς χρυσῷ καθυφατμένσις

ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν χρῶνται νομίμως μόνος:

πρασίνοις δ' ὑποδήμασιν ὁ μὲν, ὁ δὲ κίτρινοις: — »

¹ Κῶδ. ἀψίδα.

Μόνον ταῦτα ἔχουσιν ἐν στίχοις ἱσομήνους εἰς τὰ ὀνόματα τῶν ἀξιωματῶν τὴν περιγραφὴν τῆς οἰκείας στολῆς. Εἶτα δ' ἀκολουθοῦσιν ἀπλῶς τὰ λοιπὰ ὀνόματα τῶν ἀξιωματῶν ἄνευ ἐτέρας προσθήκης· Ὁ μέγας δούξ· ὁ μέγας δομέστικος καὶ ἐξῆς. Σημειωτέον δὲ, ὅτι οἱ ἀνωτέρω παρατεθέντες στίχοι εἶνε γεγραμμένοι ἐν τῷ κώδικι καταλογχίδην. Εἶνε δὲ ταῦτα τμήμα τοῦ ἱμετρου συνταγματίου Ματθαίου μοναχοῦ Περὶ τῶν ὄρφικίων τοῦ παλατίου τῆς Κωνσταντινουπόλεως τοῦ ἐκδομένου ἐκ κώδικος τῆς βιβλιοθήκης Μαζαρίνου ἐν ἐπιμέτρῳ τῶν ἔργων Κωδινού ἐν ἐκδόσει Βόννης σ. 213 κ. ἐ.

— **Παραφύλλα.** Οἱ Βυζαντινοὶ ὀνόμαζον παράφυλλα τὰ ἐν ἀρχῇ καὶ τέλει τῶν κωδίκων ἄγραφα φύλλα ἀναλογοῦντα πρὸς τὰ παρὰ τοῖς Γάλλοις *feuilles de garde* καὶ παρὰ τοῖς Γερμανοῖς *Schutzblätter*. Τοῦ ὄρου δὲ τούτου ἱποθησάμην χρῆσιν ἐν τῇ ἐμῇ διεσκέυασμένη μεταφράσει τοῦ Ἑγχειριδίου ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς παλαιογραφίας ὑπὸ Ἐδουάρδου Θόμψωνος (Ἐν Ἀθήναις. 1903 σ. 313). Ἀνέγραψα δ' αὐτόθι σ. 498 παράδειγμα ἐκ τοῦ κώδ. 52 τῆς Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης Ἀθηνῶν (αὐτὴ ... ἡ βίβλος τῶν Εὐαγγελίων ἔχει τετράδας τὰς πάσας ἐξ καὶ τριάκοντα χωρὶς τῶν παραφύλλων). Ἴδε Σακκελίωνος Κατάλογος χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος σ. 12. Νῦν δὲ παρέχω δεῦτερον παράδειγμα ἐκ τοῦ κώδικος Ἐσκουριάλου Ψ-I-11, γεγραμμένου ἐπὶ περγαμνῆς τὸν δέκατον πέμπτον αἰῶνα, ἔχον ὡδε [H] βίβλος αὐτὴ ἔχει τετρά (= τετράδια) πεντήκοντα χωρὶς τοῦ πίνακος καὶ τῶν παραφύλλων καὶ τοῦ ἔχοντος τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου Γρηγορίου ἱστορημένην. Ἴδε *Miller Catalogue des manuscrits grecs de la bibliothèque de l'Escorial*. Ἐν Παρισίοις. 1848 σ. 414.

— Ὁ Ἰωάννης Καναβούτζης ἦτο Φωκαεὺς. Ὁ ἐν Ῥώμῃ φίλος κ. Οὐίλλιαμ Μίλλερ ἀνεκοίνωσέ μοι τῇ 3 Μαΐου λέγοντος ἴτους τάδε· α' Ὁ *Max Lehnerdt* (Ioannis Canabutzae ... in *Dionysium Halicarnassensem commentarius*. Ἐν Λειψίᾳ 1890) λέγει, ὅτι ὁ Ἰωάννης Καναβούτζης ἦτο Φράγκος ἐκ Χίου. Ἄλλα Κυριακὸς ὁ Ἀγκωνίτης, ὅστις εἶδεν αὐτὸν τῷ 1446, μαρτυρεῖ ὅτι ἦτο ἐκ Φωκαίας (*Canabuzio magistro Phocense*). Πρὸς *Tozzetti Relazioni di alcuni viaggi*. Ἐν Φλωρεντίᾳ. 1773 Τόμ. Ε' σ. 452»,

— Ἀθηναῖοι βιβλιογράφοι καὶ κητόρες κωδίκων. Εἰς τὰ περὶ τῶν Ἀθηναίων βιβλιογράφων καὶ κητόρων κωδίκων (Ἴδε Ἐπιτηρίδα Παρνασσῶ Ἔτ. 5' 1902, σ. 159 κ. ἑ. καὶ ἐν χωριστῷ τεύχει, Ἔτ. Η' 1904, σ. 49 κ. ἑ. καὶ ἐν χωριστῷ τεύχει, Νέου Ἑλληνομνήμονος Τόμ. Α' σ. 330, 376. Τόμ. Γ' σ. 330, 376. Τόμ. Δ' σ. 306 σημ. 2) προστιθέτωσαν καὶ τὰ ἑξῆς·

Μιχαὴλ Ἀνδρίτσος ὁ μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1597 καὶ 1610 βιβλιογράφος (Ἐπιτηρίδος Παρνασσῶ Ἔτ. 5', σ. 196 κ. ἑ. Χωριστοῦ τεύχους σ. 40 κ. ἑ. Ἔτ. Η' σ. 58 κ. ἑ. Χωριστοῦ τεύχους σ. 10 κ. ἑ. Νέου Ἑλληνομνήμονος Τόμ. Α' σ. 376) ἔγραψε τῷ 1605 καὶ τὸν ὑπ' ἀρ. 112 κώδικα τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς (Νέου Ἑλληνομνήμονος Τόμ. Ε' σ. 101).

Νικηφόρος Πριγγαλιὺς ὁ μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1620 καὶ 1637 γράφας διαφόρους κώδικας (Ἐπιτηρίδος Παρνασσῶ Ἔτ. 5' σ. 199 κ. ἑ. Χωριστοῦ τεύχους σ. 43 κ. ἑ. Ἔτ. Η' σ. 59 κ. ἑ. Χωριστοῦ τεύχους σ. 11 κ. ἑ. Νέου Ἑλληνομνήμονος Τόμ. Δ' σ. 31, 118 κ. ἑ.) ὑπῆρξε κητόρ τοῦ ὑπ' ἀρ. 625 (518) κώδικος τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ Ῥωμανικῆς ἀκαδημίας, περιέχοντος ἐρμηνείαν εἰς τὸ Ἄσμα τῶν ἀσμάτων καὶ διαφόρους ἄλλας θεολογικὰς συγγραφαὶ καὶ γεγραμμένου τὸν δέκατον ἑβδομον αἰῶνα. Ἴδε *Litica Bibliotheca Academiae Romane*.—Catalogul manuscripților grecești. Ἐν Βουκουρεστίῳ. 1909 σ. 328.

Ἀθηναῖος δὲ βεβαίως ἦτο ὁ Μιχαὴλ Περούλης, οὗ γίνεται μνεία ἐν τινι ἰταλικῷ σημειώματι περὶ τοῦ μητροπολίτου Φιλαδελφείας Μελετίου Τυπάλδου ἐν τῷ κώδικι 711 (410) τῆς αὐτῆς βιβλιοθήκης Βουκουρεστίου. Ἴδε *Litica* ἐνθ' ἀν. σ. 455.

— Διορθώσεις εἰς ἔγγραφον ἐκ Βελαγραδάων. Ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ ἰθνολογικῆς ἑταιρείας Τόμ. Δ' σ. 279 κ. ἑ. ὁ Ἀμασσίας Ἀνθίμος ὁ Ἀλεξούδης εἶχεν ἐκδώσει εἰς χειρογράφου χάρτου προσκείμενου τῷ δεξιῷ πίνακι ἀρχαίου ἐπιμembraνης Ἐυαγγελίου, εὑρισκομένου παρὰ τοῖς τέκνοις Παύλου Οἰκονόμου, κατοίκου τῆς ὀρθοδόξου συνοικίας Κάστρου τῆς πόλεως Βελαγραδάων (Βερατίου), ἔγγραφον Δανιὴλ καθηγουμένου τῆς μονῆς Ἁγίου Νικολάου τῶν Πενταρχοντιῶν, περιέχον ἄξιον λόγου κατάλογον κωδίκων καὶ σκευῶν. Μετὰ δὲ ταῦτα τῇ 16 Αὐγούστου 1896 ἀπέστειλέ

μοι πιστότερον ἀντίγραφον, ὅπως ἐξ αὐτοῦ ἐπικνωρθώσω τὰ εἰς τὴν ἔκδοσιν παρεμφρήσαντα λάθη. Ἐπειδὴ δ' ἔκτοτε δὲν μοι ἰδόθη ἀφορμὴ νὰ πράξω τοῦτο, παρέχω ἐνταῦθα τὰς παρατηρηθείσας ὑπ' ἐμοῦ διαφορὰς πρὸς ἐπικνωρθωτὴν τῆς ἔκδόσεως τοῦ ἀξιολόγου ἐκείνου ἰγγράφου. Καὶ δὴ ἐν σ. 280 στ. 7 ἀντὶ Προφητῖα βαβηκκνον γρ. Προφητῖα βαβηκκνος. — στ. 9 ἀντὶ δεύρηνον γρ. δεύρανον. — στ. 10 ἀντὶ ἡγουν γρ. ἡγουν. — στ. 16 ἀντὶ χρυσόβουλα γρ. χρυσοβουλα. — στ. 17 ἀντὶ ἡσοδεύματος γρ. ἡσοδεύματος. — στ. 21 ἀντὶ Κελλάρης γρ. κελλάρης. — σ. 281 στ. 1 ἀντὶ ἐπάρη γρ. ἐπάρη. — στ. 3 ἀντὶ ἀπό γρ. ἀπό. — στ. 11 ἀντὶ ὀστίθρευου γρ. ὀστίθριου. — στ. 12 ἀντὶ ,Ϸον γρ. Ϸον'.

Συνωδὰ τῇ τελευταίᾳ διορθώσαι τὸ σημείωμα δὲν ἐγράφη τῷ 1442, ἀλλὰ τῷ 1400. Κατὰ τὰυτὰ δὲ ὁ ἐν τῷ ἰγγράφῳ τούτῳ μνημονευόμενος Μπάλας εἶνε ἴσως υἱὸς τοῦ δουκὸς Δυρραχίου Μπάλας, τοῦ ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν φρονευθέντος κατὰ τὰς ἐν τῷ Νέῳ Ἑλληνομνήμονι Τόμ. Ζ' σ. 145 ὑπ' ἀρ. 77 καὶ 78 ἐνθυμήσεις.

— **Σεργίντε Λενζινιάω.** Ἡ πρὸς τὸν Γουίδωνα Λουσινιανὸν ἐπιστολὴ τοῦ ἱερομονάχου Μιχθαίου, ἡ ἐν τῷ κώδικι Μαδρίτης O 77 (Iriarte 83) ἀπευθυνομένη τῷ συργῖντε Λεζινιάνω ("Ἴδε Νέου Ἑλληνομνήμονος Τόμ. 5' σ. 105 κ. ἑ.) περιλαμβάνεται καὶ ἐν φ. 270-287 τοῦ κώδικος 207 (Βλαδιμ. 250) τῆς ἐν Μόσχᾳ Συνοδικῆς βιβλιοθήκης, ἐν ἧ φέρει τὴν ἐπιγραφὴν Τῷ περιποθῆτῳ θείῳ τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως Σεργίντε Λενζινιάω ὁ ἐλάχιστος ἐν ἱερομονάχοις Ματθαῖος (Βλαδιμηύρου Κατάλογος ἑλληνικῶν κωδίκων Μόσχας, ῥωσιστί. Ἐν Μόσχᾳ. 1894 σ. 339).

— **Δύο Ἑλληνες ζωγράφοι πρὸ τῆς ἀλώσεως.** Εἰς τοὺς πρὸ τῆς ἀλώσεως Ἑλληνας ζωγράφους (Νέου Ἑλληνομνήμονος Τόμ. 5' σ. 210 κ. ἑ., 485) προστεθήτωσαν καὶ οἱ ἐξῆς δύο· α') ὁ Ζωτικός ὁ γράψας ἐν ἔτει 1359 τὸ ἐν τῇ πατριαρχικῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Καίρου ὑπ' ἀρ. 435 Μηναιον, ἐν ᾧ φέρεται τὸ σημείωμα τόδε· Ἐτελειώθη η (διαγεγραμμένον τὸ η) τὸ βιβλίον τοῦτο εἰς ἡμέραν Σαββάτου ιζ' τοῦ Αὐγούστου μηνὸς ἔτους ,Ϸωξξξ' διὰ χειρὸς ἀμαρτωλοῦ καὶ πτωχοῦ Ζωτικοῦ τοῦ ζωγράφου· εὐχεσθαι ὑπὲρ αὐτοῦ διὰ τὸν Κύριον (Spicilegium Alexandrinum ἐν τῷ τοῦ *Gardthausen Catalogus Codicum Sinaiticorum*

σ. 258)· β') ὁ Ἀλίξιος Ἀπόκαυχος, οὐ ποιεῖται μνείαν τὸν δέκατον πέμπτον αἰῶνα ὁ Ἰωσήφ Βρυέννιος ἐν τῇ Διατάξει (διαθήκῃ) αὐτοῦ. Ἴδε Ἀθ. Παπαδοπούλου Κεραμέως *Varia graeca sacra*. Ἐν Παιτρουπόλει. 1909 σ. 296, 16.

— **Χωρικός, χωριάτης, χωρικογράφος ὁ ἀμαθὴς βιβλιογράφος.** Εἰς τὰ ἐν τῷ Νέῳ Ἑλληνομνήμονι Τόμ. Ε' σ. 277 παρατεθέντα παραδείγματα τῶν λέξεων χωρικός καὶ χωρικογράφος ἐν τῇ σημασίᾳ ἀπείρου περὶ τὸ γράφειν προστεθήτωσαν καὶ τὰ ἑξῆς. Ἐν κώδικι ΣΟΕ' τῆς βιβλιοθήκης Πάτριου ἀναγινώσκομεν τάδε· Ἐπληρώθη τὸ παρὸν Εὐαγγέλιον διὰ χειρὸς ἐμοῦ τοῦ ἀμαρτωλοῦ καὶ χορικοῦ Θεοδούλου τοῦ Καταλεκτῆ. . . ὅτι χορικός ὑμῖν τοῦ γράφειν (Σακκελίωνος Πατριακὴ βιβλιοθήκη σ. 141). Χωρικός μαθητὴς λέγεται ὁ Γεώργιος Φλάμεγγος ὁ γράψας τὸ Ἀκυρεντιακὸν Ψαλτήριον *Plut. V cod. XXV (Bandini Τόμ. Α' σ. 50)*. Ἐν δὲ τῷ κώδικι 89 τῆς Λαύρας Σάβα τοῦ ἡγιασμένου, νῦν ἐν τῇ πατριαρχικῇ βιβλιοθήκῃ Ἱεροσολύμων, σημειοῦνται τάδε· Ἐγράφη ἐκ χειρὸς ἀμαθούς καὶ χωριάτου θνψονηλχ (= Ἀντωνίου) ἱερομονάχου ἐν ἔτει αψκς' Αὐγούστου κ' (Κεραμέως Ἱεροσολυμιτικὴ βιβλιοθήκη Τόμ. Β' σ. 166). Χωρικογράφος δὲ λέγεται καὶ Ἰωάννης Πιγαήτης ὁ γράψας μεταξὺ τοῦ 1282 καὶ 1328 τὸ παρὰ τῷ J. W. Braithwaite ἐν Λονδίῳ τετραευάγγελον (*Vogel-Gardthausen Die griechischen Schreiber des Mittelalters σ. 185*).

— **Συρόπουλος, οὐχὶ Εὐρόπουλος.** Μεταξὺ τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Μ. Κωνσταντοπούλου ἐκδοθέντων βυζαντιακῶν μολυβδοβούλλων τοῦ Ἐθνικοῦ Νομισματικοῦ μουσείου (Σβορώνου Διεθνῆς ἔφημερις τῆς νομισματ. ἀρχαιολογίας Τόμ. Γ', 1900, σ. 188 ἀρ. 57) εὔρηται καὶ τόδε·

+		
ΚΕ ΡΘ	ὅπερ ὁ ἐκδὸς ἀνέγνω ὧδε.	Κ(ύρι)ε β(οή)θ(ει)
ΓΕΩΡΓ'	Καὶ αἱ μὲν συμπληρώσεις ἔ-	Γεωργ(ίω) πρι(μη-
ΠΡΙ ΤΩ	χουσιν ὀρθῶς, ἀλλὰ τὸ ἐπώνυμον	κηρίω) τῷ Εὐρο-
ΕΥΡΟ [Π	τοῦ εἰς ὃν ἀνήκει ἡ σφραγίς παρ-	[πούλ]ω.
ΟΥ]ΛΟ	ανεγνώσθη βεβαίως. Καὶ δὴ ἀντὶ	
	τοῦ ἀνυπάρκτου Εὐροπούλου ἔχομεν ἰνταῦθα τὸ γνω-	
	στὸν βυζαντιακὸν ὄνομα Συρόπουλος.	

— **Ρουφεᾶς - Carbon.** Ὁ ἐν Βερολίῳ φίλος κ. Φαίδων Κουκουλῆς ἔγραψέ μοι τάδε· αἰ εἰς τὰ περὶ Ρουφεᾶ - Carbon γραφέντα ἐν Νέῳ Ἑλληνομνήμονι Τόμ. Σ' σ. 328 καὶ Ζ' σ. 92, εὐαρεστήθητε, παρακαλῶ, νὰ προσθέσητε καὶ τὰ ἐξῆς·

«Πότε ἀκριβῶς τὸ ὄνομα Ρουφεᾶς ἀντικαθιστᾷ τὸ παλαιότερον Ἄλφειός ἀγνοοῦμεν, δυνάμεθα ἐν τούτοις νὰ ὀρίσωμεν χρονικὰ τινα ὅρια ἐντὸς τῶν ὁποίων ἀναμφιβόλως ἡ ἐμφάνισις αὐτοῦ περιορίζεται. Ταῦτα εἶναι ἡ ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ IB' μέχρι τοῦ πρώτου τετάρτου τοῦ IE' αἰῶνος χρονικὴ περίοδος. Ὁ Θεσσαλονίκης δῆλα δὴ Εὐστάθιος, ὁ συνήθως κατὰ τὴν ἐρμηνεῖαν λέξεώς τινος ἀναφέρων ἐν τοῖς ἔργοις του καὶ τὴν ἀντίστοιχον σύγχρονόν του δημῶδη ἐν τοῖς εἰς Διονύσιον τὸν Περιγητηὴν ὑπομνήμασί του τοῖς γραφεῖσι μεταξὺ τοῦ 1170 - 1175¹ μνεῖαν ποιούμενος τοῦ Ἄλφειοῦ οὐδαμοῦ ἀναφέρει τὸ ὄνομα Ρουφεᾶς. Τὸ αὐτὸ ρητέον καὶ περὶ τοῦ Χρονικοῦ τοῦ Μορέως², ἐν ᾧ πεντάκις, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, ἀναφέρεται τὸ πέραμα ἢ παραπόταμον τοῦ Ἄλφειως. Ἄν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συγγραφῆς τοῦ Χρονικοῦ ἦτο γνωστὸν τὸ ὄνομα Ρουφεᾶς, ὑπῆρχε λόγος νὰ μὴ ἀναφέρεται; Ἄφ' ἑτέρου ὁ γνωστὸς λόγιος καὶ φιλόσοφος Γεώργιος ὁ Γεμιστὸς ὁ καὶ Πλήθων, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ κατωτέρω καταχωριζομένου χωρίου τοῦ Ὀρτελίσι, ἐγίνωσκε τὸ ὄνομα Ρουφεᾶς, ἀφ' οὗ καὶ τὸ ἀναφέρει. Ἦτο δὲ φυσικὸν νὰ παρέλθῃ τοσοῦτον χρονικὸν διάστημα ἕως ὅτου τὸ Ἄλφειας μετασχηματισθῆ εἰς Ἀρφεᾶς, τοῦτο δὲ εἰς Ὀρφεᾶς - Ὀρφεᾶς - Ροφεᾶς - Ροφεᾶς³.

«Ἡ ποικιλία τῶν φωνητικῶν καὶ παρετυμολογικῶν μεταμορφώσεων, δι' ὧν ὁ Ρουφεᾶς ἀπελούστατα ἐκ τοῦ Ἄλφειοῦ παράγεται, νομίζω ὅτι δύναται ἐν μέρει νὰ ἐφαρμοσθῆ καὶ εἰς τὸ Φραγκικὸν ὄνομα τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ. Ἄς μὴ φανῆ δὲ εἰς τινα παράδοξον, ἂν θελήσω τὸ Carbon - Carbone πρὸς τὸ Ἄλφειός νὰ συνδέσω. Πρωτοῦ ἐν τούτοις προβῶ εἰς λεπτομεριεστέραν ἔρευναν τοῦ ζητήματος,

¹ *K. Krumbacher Geschichte der Byzantinischen Literatur* σ. 538 τῆς 6' ἐκδόσεως.

² Ἐπιγράμματα τούτου δέον ν' ἀναχθῶσιν εἰς τὸ ἔτος 1326. Ὅρα *K. Krumbacher* ἔνθ' ἀν. σ. 836.

³ Ὅρα *K. Σάθα Μνημεῖα Ἑλληνικῆς ἱστορίας* Τόμ. Α' σ. 23 τοῦ προλόγου.

κσλόν κρίνω νὰ παραθέσω ἰνταῦθα κατὰ λέξιν χωρίον, ὅπερ ῥίπτει ἀρκετὸν φῶς ἐπὶ τοῦ θέματος.

«Ὁ A. Ortelius ἐν τῷ γεωγραφικῷ του θησαυρῷ¹ σημειοῖ περὶ τοῦ ποταμοῦ προκειμένου τὰ ἑξῆς: «Alpheus, ἀλφειός. Peloponnesi fluvius, Ptolemaeo, Philostrato in imaginibus et aliis; Rophea. Sophiano est. Alabo Alph. Adriano. Marius Niger scribit ab aecolis Orphea, a nautis vero Italis Carbon vocari. Darbon in titulis neotericorum lego. Video a Gemisto Ropheas, ῥοφεάς appellari».

«Εἰς τὰ τρία ταῦτα Φραγκικὰ ὀνόματα τοῦ ποταμοῦ δέον νὰ προστεθῶσι καὶ τὰ ἑξῆς: 1) Charbon² 2) Cabon³ 3) Carboun⁴ καὶ 4) τὸ παράδοξον Acumban Κατὰ τὸν G. Albrizzi⁵ «questo fiume (ὁ Ἄλφειός) da marinari vien detto Carbon dal volgo Acumban».

«Πῶς νῦν ἐρμηνευτέον τὰ Alabo - Darbon - Charbon - Carbon - Cabon - Carboun - Acumban ;

«Τὸ ὄνομα Ἄλφειός ἀρχαίῳθεν συνεδέθη πρὸς τὸ ἀλφός = λευκός, ἐθεωρήθη δὴλα δὴ συνώνυμον πρὸς τὸ ἡμέτερον Ἀσπροπόταμος⁶. Κατὰ τοὺς μέσους ἐν τούτοις αἰῶνας εἶχε καταστῆ πεποιθήσεις ὅτι ὁ ποταμὸς ἐκλήθη οὕτω, διότι διὰ τοῦ ὕδατός του ἐθεραπεύοντο οἱ ἀλφοί⁷, τὸ δερματικὸν δὴλα δὴ ἐκεῖνο νόσημα τὸ λευκὰς κηλίδας ἐπιπολῆς τοῦ δέρματος προκαλοῦν καὶ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἰατρῶν μετὰ τῆς ψώρας καὶ λέπρας συγκαταριθμούμενον. Τῆς πεποιθήσεως ταύτης

¹ Ὁρα *Abrahami Ortelii* Thesaurus geographicus ἐν λ. Alpheius.

² *Buchon* Recherches historiques σ. 176, 254, 434.

³ Ἐν τῷ Πορτολάνῳ τοῦ *Giacomo Giraldi* τοῦ ἔτους 1426. Ἐν τῇ σειρᾷ τῶν ὑπὸ *Th. Fischer* ἐκδοθέντων μεσαιωνικῶν χαρτῶν Νο VIII.

⁴ Ἐκ χάρτου τοῦ 18^{ου} αἰῶνος παρὰ *Fischer* ἐνθ' ἄν. Νο XIII.

⁵ *G. Albrizzi*, *Esatta notizia del Peloponneso volgare. penisola della Morea* (1687) σ. 43.

⁶ *G. Grasberger* Studien zu den Griech. Ortsnamen σ. 175. Κατ' ἄλλους τὸ ὄνομα ἔχει σχέσιν πρὸς τὸ ἀλφαίνω, ἀλφειόβοις, καὶ οὐδὲν ἄλλο σημαίνει ἢ τὸν ποταμὸν τὸν ἀρδεύοντα καὶ ζωογονοῦντα τὴν γῆν. Πρβ. *E. Curtius* Peloponnesos I, 275 καὶ Μελετιοῦ Ἀθηνῶν Γεωγραφίαν σ. 355, 364.

⁷ Τοῦτο ἐπίστευον καὶ οἱ ἀρχαῖοι. Κατὰ τὸν Στράβωνα VIII, 347 «Ἄλφους δὲ καὶ λεύκας καὶ λειχῆνας ἰσῆται τὸ ἐντιθέειν (τὸ ἐκ τοῦ ὕδατος τοῦ Ἀλφειοῦ) λουτράν. Φασὶ δὲ καὶ τὸν Ἄλφειόν ἀπὸ τῆς τῶν ἀλφῶν θεραπείας οὕτως ὀνομάσθαι».

ἀπήχησις εἶναι καὶ τὰ πρὸς Ἐὐσταθίῳ λεγόμενα¹. « Ἰδὼρ δὲ φησι περὶ τοῦ τὸν Ἀλφειὸν εἶναι, ὅπερ ἀλφούς ἱάται, ὅθεν τάχα καὶ ὁ ποταμὸς ἐκλήθη. . . ἀγαθὸν δὲ ἴσται τὸ τοιοῦτον ὕδωρ καὶ εἰς λεύκας καὶ λειχῆνας ». Ἡ παραγωγή αὕτη εἶναι ἡ μόνη, ἣν οἱ μεταγενέστεροι δυτικοὶ γεωγράφοι εἰδέχθησαν. Οὕτως ὁ G. Albrizzi (ἐνθ' ἄν.) λέγει ὅτι ὁ ποταμὸς « vien appellato Alpheo, per questa ragione, che guarisse dalla volatice, che in Greco la voce alphi significa volatice, τούτῳ δὲ συμφωνοῦσι ὁ τε Poreacchi² καὶ ὁ Marius Niger³, καθ' ὃν « quum (Alpheus) albas maculas et impetiginem sanat, Alpheus acceptus est nomen ».

« Ἡ λέξις ἀλφός, ὡς γνωστὸν, εὔρηται εἰς ἀμεινον σχέσιν πρὸς τὸ Λατινικὸν ἐπίθετον albus, ὅπερ καὶ alabus⁴ κατ' ἀνάπτυξιν ἠδύνατο νὰ λεχθῆ. Ἄν τις νῦν τοῦτο λάβῃ ὑπ' ὄψιν, ἔτι δ' ὅτι ἐγγύς τῶν Συρακουσῶν, ὅπου, καθ' ἃ ἐμυθολογεῖτο, καὶ πάλιν ἀνεφαίνεται τὸ ρεῦμα τοῦ Ἀλφειοῦ, ὑπῆρχε ποτάμιον Alabon ἢ Alabus⁵ καλούμενον, τότε θὰ ἐξηγήσῃ τὸ ἡμέτερον Alabo.

« Κατὰ τὸν Ortelius τὸ Darbon εἶναι τῶν νεωτέρων γεωγράφων. Ἐγὼ τὸ ὄνομα τοῦτο εὔρον οὐ μόνον ἐν ἔτει 1576 παρὰ Poreacchi καὶ 1545 παρὰ Gastaldi⁶, ἀλλὰ καὶ πολὺ παλαιότερον ἐν Πορτολάνῳ τοῦ 1351⁷. Δυσκόλως δὲ, νομίζω, θὰ ἠδύνατο νὰ προέρχεται τοῦτο ἐκ παραφθορᾶς τοῦ Carbon.

« Ἐρμηνεῖαν ἀναμφισβήτητον τῆς λέξεως δὲν δύναμαι νὰ εὔρω, εἰκάζω μόνον τὸ ἐξῆς. Ὁ Ἀλφειός - Al(a)bon πολλάκις ἐλαμβάνετο ἐν τῇ καταμετρήσει ἐκτάσεων ὡς ὄριον, σύνθησις δ' εἶναι τὸ a flu-

¹ Ἐν τοῖς εἰς Διονύσιον τὸν Περικηγετὴν ὑπομνήμασι τοῦ σ. 409. Πρὸς. καὶ M. E. ἐν λ. ἀλφός.

² Poreacchi *Isole piu famose dell' mondo* σ. 103.

³ M. Niger *Geographiae commentariorum libri XI* (1557) σ. 327.

⁴ Καὶ τὸ ἀντίστοιχον Ἑλληνικὸν οὐ μόνον ἀλφός, ἀλλὰ καὶ ἀλωφός καθ' Ἡσύχιον ἐλέγτο, α δὲ κατ' ἀνάπτυξιν εὔρηται ἐν τῇ ἐκ τῆς αὐτῆς βίβλης παραγομένη Ὄρειφ λέξει alafaternum. Ἐπιθι. Indog. Forschungen VIII σ. 65.

⁵ Ὅρα τὸν νέον θησαυρὸν τῆς Λατινικῆς γλώσσης ἐν λ. Alabon καὶ M. Niger ἐνθ' ἄν. σ. 230.

⁶ K. Σάθα *Μνημεῖα Ἑλληνικῆς ἱστορίας* Τόμ. III ἐν τῇ ἐκτυπωμένῳ χάρτι.

⁷ Παρὰ Th. Fischer ἐνθ' ἄν. N^o V.

mine Carbonis versus¹. . . . Ἴσως λοιπὸν τὸ Carbon οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ τὸ d'Albon, ἥτοι ἀπὸ τοῦ Albon μέχρι. . . .

Ἄν τὸ Charbon ἢ Carbon εἶναι παλαιότερον ἢ ἂν ἀμφοτέρω εἶναι ἢ αὐτὴ λέξις διαφόρως γραφομένη, δὲν ἐπιθυμῶ νὰ ἐξετάσω ἐν-
ταῦθα². Ἐγὼ θέλω μόνον τὴν προέλευσιν τῶν λέξεων νὰ ἐρμηνεύσω.
Ὅτι φωνητικῶς ἐκ τοῦ Alubon δὲν δύναται τὸ Carbon νὰ προέλθῃ,
πᾶς τις θὰ παραδεχθῆ. Ποίαν ἐν τούτοις σχέσιν ἔχει τὸ λευκὸς με-
τὸν ἄνθρακα;

«Τὸ πρᾶγμα νομίζω ὅτι ἔχει τὸ ἐξῆς»

«Οἱ ἄλφοι, ὡς προεῖρηται, ἦσαν δερματικὸν νόσημα, τούτων δὲ
κατὰ Παλυδεύκην³ δύο ἦσαν εἶδη· οἱ λευκοὶ καὶ οἱ μέλανες. Οἱ μέ-
λανες οὗτοι ἄλφοι ὑπὸ τῶν Γάλλων κατακτητῶν ἀνδρῶν ἐλάχιστα
ἀκριβοῦντων τὰ δερματικὰ νοσήματα συνεσχετίσθησαν πρὸς τὸ γνω-
στὸν αὐτοῖς δερματικὸν νόσημα carbon, (ὄρα τὸ ἡμέτερον καρβούνι)
αὐτῷ δ' ὁ ποταμὸς ὁ διὰ τοῦ ὕδατος τοῦ θεραπεύων τὸν carbon
ἄνευ βεβαίως ἀκριβολογίας ἐκλήθη Carbon.

Τούτο εἶναι μία πιθανότης. Κλίνω ἐν τούτοις μᾶλλον νὰ πιστεύσω
ὅτι τὸ Carbon ἦτο εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς μετάφρασις τοῦ ὀνόματος παρα-
ποτάμου τινὸς τοῦ Ἀλφειοῦ⁴, ἢ τμήματος τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ φέ-
ροντος ἀντίστοιχον πρὸς τὸ Carbon Ἑλληνικὸν ὄνομα. Ὅτι δ' ὁ
Ρουφῆς δὲν ἐταῦτίζετο καθ' ὅλην τὴν ἐκτασιν μετὸν Carbon νο-
μίζω ὅτι ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ χάρτου τοῦ Battista Agnese⁵, ὃς τις
παρὰ μὲν τὰς ἐκβολὰς σημειοῖ f. Rosoa, ἐν τῷ κέντρῳ δὲ τοῦ αὐτοῦ

¹ Παρὰ *K. Σάθα* ἐνθ' ἂν. Α' σ. 62.

² Ἐν τοῖς διαφόροις χρονικοῖς καὶ ποικίλοις ἄλλοις μεσαιωνικοῖς χειμένοις συχνὰ
ἀπαντῶμεν ἐκ παραλλήλου κείμενα τὰ· Achona - Acona, Zachonia - Zaconia,
Charitena - Caritena, Chalamata - Calamata, Chanea - Canea. Ὅρα *Hopl.*
Chroniques Gréco-Romanes, σ. 437, 456/7 καὶ τὸν τέταρτον τόμον τῶν *Μνη-*
μείων τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας τοῦ K. Σάθα. Κατὰ τὸν *La Curne de Sainte-*
Palaye, *Dictionnaire historique de l'ancienne langue Française* τὸ charbon
ἐγράφετο καὶ ἀπηγγέλλετο carbon ἐν τῇ Γαλλικῇ γλώττῃ πρὸ τοῦ 1300. Τὸ carbon
τούτο ταυτιζόμενον πρὸς τὸ Βενετικὸν carbon παρελήφθη ὑπὸ τῶν Βενετῶν ναυτῶν,
ἐντεῦθεν δ' ἡ πληροφορία ὅτι ὁ ποταμὸς ἐκαλεῖτο Carbon ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν ναυτῶν.

³ Ὀνομαστ. IV, 193.

⁴ Κυριακὸς ὁ Ἀγκωνίτης διήλθε διὰ τριῶν παραποτάμων τοῦ Ἀλφειοῦ, ὧν ὁ εἰς
ἔφερε τὸ ὄνομα Carbon.

⁵ Παρὰ *Th. Fischer* ἐνθ' ἂν. Νῦ XVII. Ὁ χάρτης ἐχαράχθη κατὰ τὸ 1554.

ποταμοῦ f. Carbon. Ἄν ἡ εἰκασία μας εἶναι ὀρθή, τότε τὸ τμήμα τοῦτο τοῦ ποταμοῦ ἢ ὁ παραπόταμος θὰ ἦτο ἀναμφιβόλως ὁ καὶ ἄλλως γνωστός Καρβώνης¹.

αὐτῶς ἐρμηνεύω τὸ ὄνομα Carbon, μὴ συμφωνῶν πρὸς ἄνδρα πολυμαθέστατον καὶ τὰ μάλιστα ἐξακριβώσαντα τὰ τοιαῦτα ζητήματα, τὸν Κ. Σάβαν λέγω, ὅστις ἄλλην ἐρμηνεῖαν παρέχει τοῦ πράγματος. Νομίζει δὴλα δὴ² ὅτι ὁ παραπόταμος τοῦ Ἄλφειοῦ Ἀχέρων ἐλέγετο καὶ Χέρων, τὸ Χέρων δὲ τοῦτο παραφθαρὲν ἔδωκε τὸ Carbon. Κατὰ πόσον ἡ ἐρμηνεία αὕτη πρέπει νὰ προκριθῆ τῆς ἡμετέρας, ἅς κρίνωσιν οἱ ἀναγνώσται.

αὐτὸς τὸ Carbon εἶναι παραφθορὰ τοῦ Carbon εἶναι φανερόν, καὶ τὸ Carhoun δ', ὡς ἀναγινώσκω, εἶναι διαλεκτικός τύπος τοῦ Carbon³.

αὐτὸ ἐν τέλει μένει νὰ ἐξετασθῆ τὸ Acumban.

αὐτὸ Ἄλφειός ὁ ὡς διὰ παμμεγίστου στόματος ῥοφῶν τοὺς πολυαριθμούς εἰς αὐτόν συμβάλλοντας ῥύακας⁴ φυσικόν ἦτο οὐ μόνον νὰ διδῆ εἰς τινὰς ἐξ αὐτῶν καὶ τὸ ὄνομά του, ὅσάκις μάλιστα οὗτοι ὡς ἰδιαίτεροι ποταμοί, ἀλλὰ ὡς συνέχεια αὐτοῦ ἰθιωροῦντο, ἀλλὰ καὶ νὰ ὀνομάζεται πολλάκις ἀπ' αὐτῶν εἰς ὠρισμένα σημεῖα. Τὸ τελευταῖον τοῦτο εἰκάζω ὅτι θὰ συνέβη καὶ μὲ τὸν ῥύακα ἐκείνον, ὅστις παρήρχετο τὸ φρούριον Acumba τὸ πιθανῶς εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Ὠλένης καίμενον⁵.

αὐτὸ εἰς τὸ περὶ Ῥουφῆ - Carbon ζήτημα μένουσι πολλὰ σημεῖα ἀσαφῆ· οὐδ' ἀξιοὶ ἢ βραχεῖα ἡμῶν σημειώσεις νὰ λύσῃ ζητήματα, ἅτινα μόνον ἡ ἀκριβὴς μελέτη τῶν μεσαιωνικῶν κειμένων καὶ γεωγραφικῶν χαρτῶν θὰ δυνηθῆ νὰ διαφωτίσῃ. Εἰς ἡμᾶς θὰ εἶναι ἀρκετὸν, ἂν διὰ τῶν ὀλίγων μας λέξεων ὑπεδείξωμεν τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν εἰς τὴν ὀρθὴν ἐρευναν τοῦ ζητήματος.

¹ Ὅτι ὁ Καρβώνης ἠδύνατο νὰ ὀνομασθῆ οὕτως ἔνεκα τῶν παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ γαιανθρακοφόρων στρωμάτων δὲν θεωρῶ ἀπίθανον.

² Κ. Σάβας ἐνθ' ἂν. Τόμ. Α' σ. 29 ἐν δευτέρῃ ὑποσημείωσει.

³ Ὅρα F. Mistral Dictionnaire Provençal Français ἐν λ. Carhoun.

⁴ Ὅρα τὸ ὄνομα Σαρανταπόταμος. Κατὰ τὸν M. Nègre ἐνθ' ἂν. σ. 326 aiunt incolae 100 et 40 in eum amnes cadere.

⁵ Hopf Chroniques Gréco-Romanes σ. 206.

— Ὁ θάνατος τοῦ Δαυίδ Κομνηνοῦ. Ὁ ἐν Πετροπόλει φίλος κ. Ἀθανάσιος Παπαδόπουλος Κεραμεύς διὰ μακρᾶς ἐπιστολῆς ἱπανορθώνει τινὰ τῶν ὑφ' ἡμῶν γραφέντων ἐν τῷ Νέῳ Ἑλληνομνήμονι Τόμ. Ζ' σ. 86 κ. ε. περί τοῦ ἔτους τοῦ θανάτου τοῦ τελευταίου αὐτοκράτορος τῆς Τραπεζοῦντος Δαυίδ τοῦ Κομνηνοῦ. Καί πρῶτον παρατηρεῖ, ὅτι πρῶτος αὐτὸς ἐπέστησε τὴν προσοχὴν εἰς τὸ σημείωμα ἐκεῖνο κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1884 καταγραφὴν τῶν κωδίκων τῆς Χάλκης καὶ προσξέδωκεν αὐτὸ ἐν τοῖς Τραπεζουντιακοῖς (Βυζαντινῶν Χρονικῶν Τόμ. Ε', 1898, σ. 678-80 καὶ ἐν τῇ πραγματείᾳ Περὶ τῶν τριῶν Γενναδίου Σχολαρίου πατριαρχιῶν (Ἐν Νέᾳ Ἡμέρᾳ 1910, ἀρ. 1250, 1251). Εἶτα δ' ἐπιλέγει· «Οὐκ ἔστιν ὡσαύτως ἀκριβῶς τοῦτο ἂμείσωσ δὲ κατωτέρω ἔπονται ἄλλη χειρὶ διὰ μεγαλειτέρων γραμμάτων τὰ ἐξῆς» (Νέου Ἑλληνομνήμονος σ. 86). Ἐγραψε γὰρ τὰ καθ' ἡμᾶς ἀμφοτέρωτα σημειώματα ὡς οὐ μακρὰν χρονικῶς ἀπέχοντα, εἰ καὶ τὸ δεύτερον γραφὴν παρίστησι μικρόν τι καὶ ἀσημάντως μείζονα, μία μὲν καὶ ἡ αὐτὴ, ἐν δυοῖ δὲ χρονικῶς οὐ λίαν ἀπεχούσαις περιστάσεσιν, ἐπιτρεπούσαις κατὰ τὸ εἶδος τὴν καὶ πᾶσι τοῖς γράφουσιν εἰς περιπτώσεις χρονικῶς πως ἀπεχούσας τῆς πρώτης γραφῆς μικρὰν ἢ μεγάλην ἀλλοίωσιν· ἄλλως δὲ ἐν τοῖς δῆθεν δυοῖ διαφέρουσι σημειώμασιν ὁ σκοπὸς τοῦ γράψαντος τοῦ γενομένου κακουργήματος ἢ τούτου ἐνχρῆξις καὶ τὸ πέρασ ἦν· ἐν μὲν γὰρ τῷ πρώτῳ σημειώματος μέρει τὴν μίαν ἀναπαρίστησι περιπτώσιν, τουτέστι τὴν ἔναρξιν, τὸ δ' ἕτερον ἡμῖσιν τὴν ἑτέραν, τὸ πέρασ τὸ οἰκτρὸν τοῦ ἀγνώμονος κακουργήματος. Τοῦτο δ' ἤρκαται καὶ τετέλεσται ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ ἔτει· ὡς οὐκ ἀκριβῶς δὲ πάντη μετ' ἑνιαυτοῦς τέσσαρας, τουτέστι μεταξύ τῶν ἐτῶν 1463 καὶ 1467 τὴν σφαγὴν καθωρίσατε, μαρτύριον ἔστω, φίλτατε συνάδελφε, τὸ καθ' ὑμᾶς δύο χειρῶν σημείωμα. Ἐν γὰρ τῷ πρώτῳ τελικῷ κώλῳ ἡμῖν μνηύεται παρὰ γραφέως, ὡς εἶδος, αὐτόπτου, ὅτι Δαυίδ ὁ αὐτοκράτωρ τε καὶ αἰχμάλωτος ὑπὸ στρατιωτικὴν ἐν Ἀδριανουπόλει φρούρησιν συλλαμβάνεται καθευχθεὶς ἀλυσόδετος ἐν τῷ Ἀδριανουπόλει φρουρίῳ ἀπὸ κόσμου κτίσεως 6971, Ἰνδικτιῶνι μὲν τῇ ἐνδεκάτῃ, μηνὶ δὲ Μαρτίῳ καὶ τούτου ἡμέρᾳ εἰκοστῇ τε καὶ ἕκτῃ πλὴν Σαββάτῳ, ἐν δὲ τῷ ἑτέρῳ τελικῷ ὡσαύτως κώλῳ δεδήλωται τέλος, ὡς ἔτα 6971 αὐθις, Ἰνδικτιῶνι δὲ δυοκαίδεκάτῃ Νοεμβρίῳ τε μηνὶ

καὶ τῆ τούτου πρώτη, ἡμέρα δὲ Κυριακῇ ἐτελειώθη τῷ ξίφει ὁ αὐτός. Ἐνὶ οὖν λόγῳ, εἰ τὸ ἐν τῷ σημειώματι ἔτος 6971 Ἰνδικτιῶνα ἑνδεκάτην τε καὶ μῆνα Μάρτιον ἔχει, ἀφαιρουμένου ἀπὸ τούτου τοῦ ἔτους 5508, πορίζεται ἐντεῦθεν τὸ ἀπὸ Χριστοῦ ἔτος 1463, εἰ δὲ αὖθις ἢ τούτου Ἰνδικτιῶν μέσον Σεπτεμβρίου τε καὶ Δεκεμβρίου ὑπάρχει, ἀφαιρουμένου τοῦ 5509 ἔτους, πάλιν εὐρίσκειται τὸ αὐτὸ ἔτος 1463. Οὕτως οὖν Δαυὶδ ὁ αὐτοκράτωρ συλληφθεὶς καθείρχθη τῇ 26 Μαρτίου μηνός, ἡμέρα δὲ Σαββάτῳ τοῦ ἔτους 1463, ἑκατομῆθη δὲ σὺν τοῖς τριῶν υἱέσι τε καὶ τῷ ἀνεψιῷ τῷ αὐτῷ ἔτει 1463 πρώτῳ τοῦ μηνός, ἡμέρα Νοεμβρίου, συμπεσοῦση δὲ Κυριακῇ. Ἐκλήθη δὲ συγγνωστῆς βεβαιούτε, ὡς τὸ καθ' ὑμᾶς δεύτερον δῆθεν σημείωμα οὐδὲν ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτος μηνύει· οὐδὲ καὶ μίαν οἰανδῆτινά που Ἰνδικτιῶνα περιέχει».